

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Din cauza sfintei sêrbători a „Înălțării Sfintei Cruci“ numărul procsim va apăre Sâmbăta în 17 Septembrie v.

Sibiu, 12 Septembrie

La universitatea din Cluș pe anul trecut scolaru au fost — după cum o spune „Kolozvâr“ într'un Nr. din zilele trecute — 558 de tineri universitari, și că — după cum tot „Kolozvâr“ o spune — din aceștia numai 67 au fost români. Față cu marea majoritate a poporului român de un milion și jumătate, în adevăr, că numărul acesta nu stă nici în o proporțiune cu numărul tinerilor de alte naționalități, și în special nu stă nici în un raport cu numărul cel mare al maghiarilor, cari cercetează această universitate

Ni se îmbie ocaziunea a ne adăpa din isvoarele științelor, ni s'a dat chiar și o catedră pentru limba și literatura română și încă noi tot ne ne mai plângem — așa ne spune diarul „Kolozvâr“ în numărul seu din 17 Septembrie, în acel număr în care o telegramă din Arad anunță publicului, că generalul Traian Doda este dejudecat la închisoare de 2 ani în urma verdictului unanim exprimat de juriul de acolo prin cuvântul „vinoval“. Ce coincidență există între articolul de fond și între telegrama din aceeași zi. Pe deoparte ni se acordă beneficiile culturii, ni se deschid porțile spre a ne lumina, și înarmați cu armele adevărului sê-l propovăduim, ca propovăduindu-l sê ajungem după un trecut oare-care în temniță.

O situațiune mai penibilă pentru români nu a prea fost ca acum sub coroana sântului Stefan, și ne cuprinde mirarea, că la Cluș se scrie în una și aceeași zi una, și la Arad tot atunci sê judecă alta. —

Nu ne vom ocupa și de astădată cu impresiunea dureroasă, ce o au cauzat în inima fie-cărui român dejudecarea unui om încăruntit în serviciul patriei, căci ori cât ne am ocupa stăm în fața tristei realități. Baronul Kaas Ivór în programul seu dezvoltat în 16 Septembrie înaintea celor mai inteligenți cetățeni ai țerei ne spune, că naționalitățile nu trebuie asuprite, ci câștigate pentru idea statului unguresc, împărțindu-le dreptatea cuvenită și făcându-le părtașe de toate beneficiile la cari aspiră cu dreptul.

Ei bine, unde este acum aceia dreptate ce sê acordă românilor prin comitate cu majorități preponderante? Dă-li se lor numărul acela recerut de am ploiați ca apoi pe părinți sê-i tragă inima și sê-i tragă bucatura dela gură, ca sê trimită pe fiii lor

la școală și sê-i lase sê continue până la universitate?

În era anilor 1860 școlile erau pline de români, academia de drepturi din Sibiu îndesită de ascultători români, pentru-că românii aflară aplicare în toate funcțiunile până cam pre la 1870 și încă chiar și la organizarea judecătorilor și tribunalelor în 1872 s'a mai respectat încâtva postulatale poporului și i s'a dat judecători, cari sê-l înțelegă spre a-i face lege dreaptă.

Încetul cu încetul acest număr de oameni onorabili aplicați printre români au fost parte transferați prin locuri străine, ca sê-i omoare dorul după ai sei și au fost înlocuiți cu oameni străini de datinele poporului, și ce a fost mai trist, nu i a cunoscut nici limba.

Mai zilele trecute deputatul Horváth Gyula, om de încredere al actualului guvern, a sărit asupra ministrului de iusticie, pentru-că din sfărâmiturile ce cad dela masa bogăților și imbuibaților a întins și câte unui român ori sas câte una din ele, ca sê nu peară de foame.

Și mai cuprinde încă mirarea pe domni dela „Kolozvâr“, dacă românii nu sunt reprezentați conform numărului lor la universitatea din Cluș, așa, cum ar trebui se fie! Pe noi de loc nu ne surprinde.

Noi o spunem franc, că sub actualele împrejurări ne mirăm, că mai sunt și atâta tineri universitari, cari după ce termină devin o povară și o rușine chiar pe părinți din cauză, că nu se aplică, cum trebuie și cum merită, ci sunt priviți cu neîncredere, sunt desconsiderați chiar, în urmă se satură de o așa pozițiune critică și în desnădăjduirea lor, iau lumea în cap, ca sê nu se mai întorcă în veci la părinții lor, nici la vetrele strămosesci, ci și croșesc după grele suferințe, după multe ispite o pozițiune modestă în țeara românească, deși puteau trăi aici între rudeniile lor, puteau face servii patriei, căci pregătirile nu le lipsiau, caractere firme erau și mai pe sus de toate aveau mâni mai curate ca mulți alți copii răsfațați și protegiați de actuali stăpânitori și oblăduitori a-i comitatelor și a altor dicasterii publice.

Anul trecut au fost puțini români la universitatea din Cluș, anul acesta vor fi poate și mai puțini și de vor merge trebile tot în direcțiunea pornită, ușor ne putem trezi, că profesorul pentru catedra de limba română va rămâne singur pe cate dră, fără auditori români. În toată lumea, la toate universitățile tinerii pot avea câte o societate literară, în care se grupează după naționalitățile, de cari se țin; în Cluș și aceasta e imposibil și ca sê se facă lucru mai cu alaiu, trebuia suspendat și mai pe urmă

pensionat un profesor onorabil, tras în combinațiune ca Saul între proroci.

E rău cum e, poate fi mâne poi-mâne și mai rău, dar încă nu ni permis sê ne perdem speranța că lucrurile se vor îndrepta spre bine, deoarece continuarea acestora este egală cu împingerea patriei în pericol, și noi numai pericol vedem în învrășbirea noastră și în înăsprirea relațiilor dintre noi fără nici o cauză adevărată și îndreptățită la aceasta procedere condamnabilă.

Revista politică.

De un timp încoace domnesc mari frecări în șinul monarchiei noastre și nu e mirare, că conținutul presei e de tot agitat. Foile maghiare nu mai încetează cu preamărirea „adevărurilor“ patrioți, cari știu ține în frâu „svêrcolirile“ și avântul, ce vor sê și-l dea naționalitățile, și cu injuriile caracteristice, aruncate asupra tuturor celor ce nu simt unguresce, nu înceată. Răspunsul potrivit la aceste preamăriri și atacuri 'l întâmpină presa tuturor naționalităților conlocuitoare.

Și pecând la noi relațiunile între națiunea domnitore și naționalități sunt destul de nefavorabile și încordate, scirile din Cislaitania sunt din ce în ce mai ingrigoare. Rutenii din Polonia ș'au pregătit un proiect de abstenență. Forța și silnicia, ce o întimpină și ei pe toate cărările din partea celor dela putere i-a silit în cele din urmă a se abținé și a repăși din corporațiunile reprezentative. Scirile acestea n'au făcut tocmai bune impresiuni în cercurile guvernamentale din Viena și Budapesta și aceasta cu atât mai vèrtos, căci în Galiția mai ales în timpul de acum trebuie sê domnească pacea pe toate terenele, căci mereu se repetează fenomenele obicinuite la acea margine a împărăției noastre și nimenea nu stă bun, că în timpul cel mai deaproape se va auți bubuirea tunului în părțile acelea.

La acestea se mai adaugă frecările și nemulțămirile dintre cehii și germanii din Boemia, despre cari se ocupă presa austriacă foarte mult. Cehii bêtărâni în congresul lor din Praga au accentuat dreptul public al Boemiei și independența ei. „Politic“ vrând a combate espunerile foilor germane dice, că chiar și dacă cehii n'ar fi luat nici o rezoluțiune, și n'ar fi făcut nici cea mai mică mențiune despre dreptul public al cehilor, presa germană facțioasă ar fi aflat, totuși destule îndemnuri de protestare. Atitudinea cehilor în ceea ce privesce accentuarea dreptului public va afla aprobarea monarchului, de aceea

FOIȚA.

Caracteristica Ardealului.

Ca un fulger se lătesce
Și'n Ardeal cumplita veste,
Că Christos e răstignit
Și de doi străjari păzit.

Deci cu grabă s'adunară
Tustrei populi din țară,
Sfat sê țină serios,
Cum sê scape pe Christos.

Ungurul pornit din fire
Iute și fără șfire,
La mustețe-și răsucind,
Astfelu s'aude vorbind:

„Haideți iute, tăbărîm
„Pe străjari sê-i omorîm,
„Și sê luăm pe Christos
„Frumos de pe cruce jos.“

Sasul dându-și al seu sfat,
El din cap a clătinat,
Și cu cuget îndoit

Rar și astfelu a vorbit:
„Chipul de scăpare al teu

„Frate maghiar n'ar fi rău;
„Tot ce-l face neprimit
„E că'n lege e oprit.
„Deci sê nu dăm de rușine,
„Vê rog, ascultați de mine;
„Haid sê facem o rugare
„La solgăbirăul mare,
„La puternicul Pilat,
„Ce ține loc de'mpêrat,
„Căci sciindu-l om milos
„Doar, doar ne dă pe Christos!“
Dându-și și românul rënd,
S'aibă parte de cuvânt
Într'al țerii mare sfat,
Astfelu el a cuvântat:
„Frați de cruce și'nvêțați!
„Roguvê sê m'ascultați
„Fiți pe pace ș'odihniți,
„Capul nu vi-l mai sdrobiți,
„Căci la noapte pe Christos
„De pe cruce vi-l iau jos,
„Și furându-l frumușel
„Dimineață viu cu el,
„Și vi-l scap chiar și de vamă
„Făr' de grigiă fără de teamă.“

Boița, Septembrie 1888.

Ioan Bobeică al Opiții,

Ghici cine sunt?

Sus pe dealuri, colnicele,
Prin păduri și prin vâlcele
La mișcări de lini zefiri,
În miros de trandafiri,
În palat boltit cu stele
Și podit cu viorele,
Între mii de verșuri dulci
Rostite de păsăruici, —
Mê nasc, cresc și odrăslesc
Spre podoabă sê slugese.
Dar d'odată din est raiu
Me vèd, că-s trântită în plaiu,
Și-s legată 'n cercurile
Și în fașe spalățele.
Astfelu ajung prin sălașe
Pe la sate, prin orașe,
Unde oameni locuesc
Și murdării pricinuesc.
Aici apoi osândită,
D'a fi într'un unghiu vîrită,
Stau smerită și privesc
Oamenii, cum grămădesc
Murdării, necurății.
Abia vèdui astea toate,
Când eată, că me și scoate

Dela locul meu ferit
Cela ce m'a năemit.

Me pune apoi la freat,
La șters și la scuturat;
Ș'apoi rim și șterg mereu
Praful vechiu și colbul nou.

Frec ce-i putred și stricat
Ce e muced și'nflorit.
După ce'n dar am slujit
Omului la curățit;

Eară gingașu-mi mănunchiu
S'a slăbit de tot în trunchiu;
După ce coastele mele
Frăgețele, subțirele,

De multul freat s'au ros
Și pe față și pe dos, —
Omul meu ca p'un hârb spart
Din cas' afară m'a dat
Și m'a svîrlit pe gunoiu
Năclăit de noroiu.

Boița, Ianuaru, 1888.

Ioan Bobeică al Opiții.

judicata presei germane trebuie să fie de tot îndiferentă pentru cehi. Partida germană centralistă, care e vrășmașul de moarte al drepturilor cehilor, va trebui să cedeze și să-și aducă aminte, că pe când era în vigoare dreptul public al Boemiei, puterea și independența monarhiei nu erau de mai puțină valoare ca acum.

Și pe când certele și frecările din Boemia par a nu-și mai afla căpătâiu, febrele în Croația nu s'a potolit încă nici acum. Episcopul Strossmayer — după informațiile lui „Pester Lloyd“ e chemat la Roma *ad audiendum verbum*. În privința telegramii din cestiune episcopul Strossmayer altfelu a așternut Papei un memorandum spre lămurire. Se vede însă, că memorandumul n'a mulțămît pe cei din Roma, ci a citat pe autorul telegramii să se infățizeze în persoană.

În ori ce direcțiune ne vom arunca privirile deci, numai nemulțămire domnesce.

În ministeriul cultelor și instrucțiunii publice s'a îndeplinit locul gol prin denumirea de ministru a contelui Albin Csáky, carele s'a născut la 1841 la Cromptach. Prin viața sa esemplară Albin Csáky a atras de mult asupra sa atențiunea bărbaților conducători și în două rânduri i s'a imbiat portofoliuri în ministeriu, în 1880 la ministeriul de finanță, ear în 1881 la cel de comunicațiune.

El însă s'a mulțămît ca comite suprem al Sepeșului, a fost însă ales de vice președinte în casa magnaților și e comandor al crucei leopoldine și al marelui ordin papal coroana sf. George. Ca om drept și de o cultură superioară, naționalitățile as teaptă numai dreptate dela densus. De următoriu al seu ca comite se semnaleză Jekelfalusi și tinerul conte Csáky.

Camerile din România s'au disolvat și la ordinea zilei e perioada alegerilor. Pașii de lipsă pentru reușire se fac din partea tuturor partidelor. În timpul din urmă „Monitoriul oficial“ publică proiectele de legi, ce guvernul are de gând să le prezenteze camerei. Regulamentul referitoriu la vândarea domeniilor statului în parcele de 2½ și cinci hectare, legea despre reforma iustitiei și despre reforma contractelor de moșii între țărani și moșieri s'au publicat.

Epilogul desculpării mele.

Arad, Iuliu, 1888.

(Urmare.)

Stilul e omul! Țice francesul. Și eu regret foarte mult, că omul care scrie și vorbește astfelu se numește pe sine preot „ortodox.“ Să lăsăm la o parte întrebările de drept și de legi, să facem chiar ilegalitate pentru „interesul spiritual și salutea bisericii Țice „preotul ortodox“. O mai mare blasfemie ca aceasta nici nu se poate închipui contra bisericii ortodoxe. Interesul spiritual și salutea bisericii ortodoxe nici odată nu au fost și nici pot fi promovate pe căi nedrepte și ilegale! „Biserica, după s. apostol Pavel, este „stâlpul și întărirea adevărului, mireasă curată, sântă și fără prihană a lui Christos“, ea nu poate suferi nedreptatea și ilegalitatea nici în sine nici pentru sine. „O! Timotee, Țice S. Pavel, păzește lucrul bun, depărtându-te de glasurile desarte și de vorbele cele protivnice ale științei ce-și minte numele!“ Nici după dreptul canonic, nici după legile politice biserica nu poate exercita jurisdicțiunea asupra reuniunii, nici n'o poate preface în corporațiune bisericească, după cum am arătat, chiar dacă reuniunea însăși ar stăruî pentru aceasta. Dar nici interesul spiritual, nici salutea bisericii ortodoxe nu reclamă, ca reuniunea femeilor, din cauza, că nu e corporațiune confesională, să fie eschisă dela exercitarea dreptului, care, după lege, compete susținătorilor unui institut de cultură! În scoala de fete nu se predă învățământul teologic ci cel laic, învățământul popular. Limba română, limba maghiară, istoria, fizica, matematica etc. nu au confesiune. Singur studiul religiunii vine predat într'o scoală populară gr. orientală din punct de vedere al ortodocsiei. Dar pentru propunerea acestui studiu în spiritul ortodocsiei, biserica are chemarea și datoria a se îngriji tocmai așa în scoalele comunale și de stat, ca și în celea confesionale.

Eu am conștiința liniștită și nu me tem nici de judecata bisericii, nici de a națiunii, că stăruind împreună cu amicii mei în contra supplementului de statut din punct de vedere confesional, și pentru constituirea reuniunii pe baza statutelor aprobate de guvern, — am lucrat tocmai pentru interesul spiritual, și salutea bisericii mele! Am stăruit ca pentru susținerea unui institut confesional gr. orientală să angajăm la sacrificii materiale pe toți românii cu atragere de inimă pentru cultura națională, dându-le teren în reuniunea femeilor, fără osebite de confesiune. Căci dacă confesiunea voiesce și poate susține asemenea institut, ea nu are trebuință a se constitui în reuniune sau societate. Avem corporațiunile bisericesci normate în „statutul organic“ precum: parohiile, protopopiatele și diecesa, care pot înființa liber ori câte scoale, dacă au mijloace; auctoritățile bisericesci n'au decât să dispună, și treaba e gata. Principiul și convingerea mea este, ca să nu aducem fără trebuință diferințele dogmatice în viața socială și pe terenul cultural național.

Chiar în discușiunile pentru credință, biserica ortodocsă în genere se distinge de alte biserici prin caracterul de *cuviință*, de *blândea* și de *cugetare profundă*. Ea ne învață că: „Tot spiritul, ce mărturisese pe Iisus Christos venit în trup este dela D-Țeu.“ (I. Ioan. 4. 1—3.) „Biserica orientală și biserica Occidentului sunt de o potrivă dela D-Țeu, pentru-că și una și alta mărturisese pe Iisus Christos venit în trup; ele au sub acest raport același *spirit comun*, care este dela D-Țeu“, — sunt cuvintele subline ale renumitului doctor și ierarch al bisericii ruse, Preasfințitul Filaret, metropolitul Mosevei. Dar fie-care din ele are și un *spirit particular*, prin care se află într'un raport particular cu spiritul lui D-Țeu. Terenul cultural național e un teren comun, unde toți românii fără osebite de confesiune, ne putem întâlni și a lucra împreună, sub înriurirea aceluiași *spirit comun*, care este dela D-Țeu. Spiritul particular, sau ortodocsia bisericii mele nu eschide acțiunea spiritului comun al membrilor ortodocsii și gr. catolici din reuniunea femeilor române în susținerea și conducerea scoalei de fete cu caracter confesional gr. orientală. Spre lămurirea acestei cestiuni voi aduce următoriu fapt pozitiv: Cam de 25 ani biserica ortodocsă din Bucovina susține în Cernăuți o scoală reală gr. orientală superioară, pentru care în tot anul se cheltuesce din fondul religios 30,000 fl. Scoala are caracter confesional gr. orientală. Cu toate acestea după consemnarea personalului didactic dela începutul anului curinte, la această scoală sunt aplicați ca profesori 7 români și 6 ruteni de confesiunea gr. orientală, 10 romano-catolici, 1 protestant și 1 israelit, fiind profesorii altor confesiuni cu profesorii gr. orientali aproape cumpănă dreaptă. Și se nu cugete cineva, că profesorii de altă confesiune sunt octrarați în scoala aceasta. Nici decăt. Ministeriul de cult și instrucțiune denumesc respective întăresce de profesori numai pe acei recurenți, pe cari îi propune și îi recomandă arhiepiscopul cu consistoriul seu. Va se Țică însuși arhiepiscopul ortodocs aplică în scoala confesională gr. orientală profesori, nu exclusiv ortodocsii, ci și de altă confesiune. („Candela“ foaie bisericească-literară. Nr. 6 din anul curente.) Câtă deosebire de păreri între Arad și Cernăuți în privința ortodocsiei și caracterului confesional a unui institut pentru instrucțiunea poporului! La noi omul e stigmatizat ca perjur și trădătoriu „scopurilor și intereselor ortodocsiei“, dacă susține dreptul reuniunii femeilor române din Arad și provincie în organizarea și administrarea unei scoale gr. orientale, ca societate culturală națională, fără caracter confesional; ear în Cernăuți chiar predarea lecțiilor într'o scoală gr. or. se urmează de profesori de diferite confesiuni, și încă cu consimțământul auctorităților bisericii ortodocsie! Vorba, care am Țis: un institut pentru instrucțiunea poporului nu e o scoală teologică, în care să se propună exclusiv învățământul religiunii, singur care în scoalele noastre vine sub raportul ortodocsiei *per eminentiam*.

(Va urma.)

Recensiune.

Curs de limba maghiară

pentru scoalele populare, după principii metodice, pe baza planului de învățământ, compus de Ioan Molnár. Trei broșurele: cursul I, pentru clasa a II; cursul al doilea, pentru clasa III, cursul al treilea pentru clasa IV. V și VI. Prețul fie-cărei broșure 16 cr. Se află de vândare în librăria arhiepiscopului gr. or. în Sibiu.

Aparințele nouă pe terenul literaturii române pedagogice sunt îmbucurătoare. Învățătorii noștri întimpină mari greutăți pe terenul învățământului practic din lipsa de manuale corespunzătoare. De când limba maghiară a devenit obiect de învățământ legal obligat, ba mai mult, a devenit a doua limbă de propunere și în scoalele confesionale nemaghiare,* învățătorii noștri își dau toată silința de a o propune cu succes practic. Dar spre a se atinge acest succes, sunt două condițiuni neapărat necesare: știința limbei maghiare din partea învățătorului și manuale bune metodice pentru scolari.

Despre împlinirea condițiunii prime s'a îngrijit regimul, ordinând ca pe viitoriu nime să nu fie calificat de învățătoriu fără perfecta cunoștință a limbei maghiare. — Pentru scolari însă s'a compus nisce manuale, așa Țicând din îndemnul de sus, dar acele se pare, că nu se prea lătesc, cel puțin, în scoalele române nu. În urma acesteia profesorul gimnasial N. Putnoky a compus două cărți scolare, cari aflându-se de corespunzătoare, numai de cât au aflat intrare în scoalele române.

Acum vine Molnár cu cursurile sale împărțite pe clasele scoalei populare pe baza planului de învățământ. Consistoriul arhiepiscopului gr. or. aflându-le de bune le aproabă și pe aceste.

Se nasce dar întrebarea, că, dintre aceste manuale care sunt mai bune. Despre cele esite sub auspiciile stăpânirii nici nu vorbesc, deoarece însuși învățătorii le a făcut sentința. E vorba însă de a alege între Putnoky și Molnár, deoarece aceste ambe s'a aflat de bune de auctoritatea confesională, și s'a și introdus în multe scoale române.

* Nu va fi chiar așa.

Red.

Mulți învățători români cunosc cărțile lui Putnoky, deoarece mai de mulți ani se folosesc de ele; dar mai puțini sunt, cari cunosc cursurile de limba maghiară compuse de Molnár, fiind că aceste sunt mai noue. Am auzit învățători, cari Țic, că a fost necesită a procura lângă întâia carte, sau abcedariul lui Putnoky și pe cel de Gönöczy, deoarece în Putnoky n'au aflat exerciții de cetire de ajuns, spre a introduce scolarii în cetire.

Molnár însă un învățătoriu practic elementar, cunoscând acest neajuns, l'a suplinit în „cursul prim“ al seu, care se începe cu literele mici și trece gradatim la cele mari în lecțiuni de cetire și finesce cu rostirea corectă și scrierea literelor mari, pe pagina 20. — La pagina 21 se încep exercițiile de vorbire, cum le numesce autorul foarte nimerit, deoarece aceste exerciții nu sunt numai pentru traducere, ci mai mult pentru exercitarea copiilor în vorbire în cercul de cunoștință dat de deprinderea respectivă. Are cursul prim numai 14 exerciții, sau deprinderi, în cari tractează din gramatică subiectul și predicatul, ear în speție adjectivul (1—3), substantivul (4—5) și verbul ca predicat (6—9), în fine adiectivul ca atribut (10—14).

Toate propozițiunile din deprinderi sunt numai în singular. Așa dar pensul e destul de mic, încât să se poată deslega în clasa II. La pag. 27—34 sunt înșirate bucăți de cetire, adică numai spre exercitarea elevilor în cetire. Atât exercițiile de vorbire cât și cele de cetire cuprind cunoștințe concrete din cel mai aproape împregiur al copiilor.

Cursul acesta se termină cu 4 poesioare și cu o însemnare de cuvinte grupate după exercițiile de vorbire. Aceasta împregiurare silesce pe elev să-și învețe vocabulele bine de rost, alt cum nu va putea traduce, nici vorbi. După mine e de preferit aceasta procedură, față de aceea de a scrie vocabulele imediat după exercițiu.

Cursul II cuprinde 40 pagini. Se începe de-a dreptul cu exercițiile de vorbire, anume cu numărul plural, continuă cu comparațiunea adiectivelor, după care vine obiectul ca acusativ, apoi ca dativ. Urmează: conjugarea verbelor în prezentele indicativului (verbul auxiliar și principal); perfectul, viitoriul; suficele posesive; genitivul cu suficele posesive, pronumele cu dativul și acusativul; numeralele cardinali și ordinali Bucăți de cetire (10); poesii (5). Însemnare de cuvinte. — Exerciții de vorbire sunt 38.

Cursul III cuprinde 56 de exerciții de vorbire.

Partea gramaticală se tractează în aceste exerciții în următoarea succesiune: suficsarea cuvintelor cu înfigerea lui *v*, scurtarea lui *á é* în *a e*; (agăr-agarat); eliminarea vocalei din silaba ultimă: (tükör-tükrot); verbul defectiv *a v é* — *van*, nekem van. Adverbele, suficele postpoziționale; pronume demonstrative și reflexive, suficele postpoziționale compuse cu sufice personale. Timpurile verbale secundare: imperfectul, preaperfectul, conjunctivul și imperativul, optativul (volnék-ași fi); perfectul conjunctivului; forma pasivă; verbe neregulare terminate în *ik*, în *en* și în vocală; infinitivul personal; participiul și gerundiul; verbele potențiale; întrebuintărea postpozițiilor în vorbire; formarea cuvintelor. Epistole, scrisori civile, poesioare. Vocabule. Preferințele acestor cursuri le reasmez în următoarele puncte:

1. Cursurile lui Molnár sunt întocmite după clase pe baza planului de învățământ, ceace e mare ușurință pentru învățători.

2. Cursul prim introduce pe elev metodice în cetirea maghiară și la fine mai are și alte bucăți de cetire, cari se continuă și în cursul II.

3. Molnár pune vocabulele la finea cărții sub numărul egal cu exercițiul de cetire, cari împregiurări silesce pe elev se le învețe de rost bine.

4. Prețul cursurilor e pus foarte efin cu 16 cr. pentru fie care broșurică; deci se poate ușor procura și de elevii cu stare mai miseră.

În fine pentru tipari și hârtie merită laudă tipografia arhiepiscopului.

Încheiu această scurtă aprețiere a cursurilor lui Molnár cu aceea, că le recomand atențiunii învățătorilor români spre a le introduce în scoale, fiind toate corespunzătoare scopului.

I. Lazariciu.

Avis.

Probele „Reuniunii române de cântări din Sibiu“ își vor lua începutul *Joi în 27 Septembrie n. 1888* și se vor ține, ca și în trecut, în zilele de *Luni* și *Joi* la oarele 6—8 seara, tot în localul cel vechiu, „Seminariul Andreian.“

Înscrierea de membri noi se face în oarele de probă de cătră dirigentul reuniunii, dl G. Dima

Pertractarea

procesului de presă contra generalului Traian Doda în
17 Septembrie n. 1888.

— Raport stenografic. —

Un amic al nostru trimittându-ne un exemplar din raportul stenografic, luat cu ocaziunea pertractării procesului de presă al d-lui general Traian Doda, îl publicăm întocmai, precum urmează:

La 9 oare se începe constituirea tribunalului și a curții cu jurați într-o sală laterală.

La apelul generalului Traian Doda se prezintă avocatul Carol Eötvös, justifică absența acusatului prin morbul său, apoi își însușește plenipotența și cere ținerea pertractării și în absența acusatului cu reprezentanța sa.

Vincentiu Cserna, procuror reg. substituit, cu provocare la § 80 al procedurii, se roagă de judecatorie a nu încuviința cererea lui Carol Eötvös și a nu-l admite la apărarea acusatului, căci în cazul, când acusatul nu se prezintă, curtea cu jurați are să enunțe verdictul numai pe baza arătării procurorului.

Carol Eötvös se provoacă la legea pozitivă, care nu oprește reprezentarea în absența acusatului și la un caz concret din Dobrița, unde asemenea s'a pertractat un proces de presă în absența acusatului cu reprezentarea prin avocat. Și curia reg. a încuviințat această procedură în butul recursului de nulitate.

Vincentiu Cserna insistă prelungă propunerea sa, și tribunalul se retrage pentru a decide în cauză și aduce următorul decis:

În considerare, că procedura nu dispune, că în cazul când acusatul nu se prezintă în persoană, se poate acesta reprezenta prin avocat, ci în sensul procedurii acusatului nu i se dă alt drept, decât a se prezenta însuși în persoană cu avocatul său, iar în sensul § 80 din procedură, dacă acusatul nu se prezintă, este exclusă încuviințarea apărătorului în proces; tribunalul reg. nu condece să încurcă în pertractare avocatul acusatului.

Carol Eötvös însușește recurs de nulitate contra acestei hotărâri.

După aceasta Carol Eötvös poftesce să însușească două hârtii, cu rugarea să binevoască tribunalul a le lua în considerare și a le ceti în decursul pertractării. Președintele cu provocare la decisul publicat, nu primește acele hârtii.

Carol Eötvös însușește recurs de nulitate și în contra acestei proceduri.

Se începe apoi constituirea juriului fără încuviințarea lui Eötvös.

Dintre 36 jurați citați la pertractare se prezintă 31, care se întregesc încă cu 5 adunați din publicul ascultătoriu.

La constituirea juriului Vincentiu Cserna se mai folosește apoi și de dreptul reclusului și reclude pe Antoniu Hoffmann, Iosif Köpfmacher, Alecsandru Bartl, Iuliu Maresch, Coloman Arkay și Iosif Sütö. Astfel juriul se constituie numai din elemente admise de procuror.

După acestea se începe pertractarea în sala cea mare a tribunalului, îndesuită dimpreună cu coridoarele de sute de oameni, între care erau o mulțime de venerabili preoți și o frumoasă cunună de dame.

Tribunalul e constituit din: Carol Ottrubay, președinte; Francisc Péczky și Iosif Petrosky, judecători. Acusator: Vincentiu Cserna, substituit de proto-procuror, notar Dr. Acațiu Simon.

Curtea cu jurați este constituită din: Dr. Stefan Priegl, Ioan Cristyory jun., Ladislau E. Illés, Emil Inkey, Dr. Macsimilian Rosenberg, Eduard Gruber, Ludovic Tenner, Maurițiu Plesch, Geiza Sontagh Dr. Coloman Köpf, Clementiu Földes și Frideric Höng.

Suplenți: Dr. Augustin Rubitschek și Petru Kerner. Jurații depun jurământul prescriș de lege.

Președ.: În cazul subversant poate va fi lipsă de interpret român, drept ce am ordonat aici pe interpretul român acreditat la judecatorie, și îl poftesc să facă jurământul prescriș în §. 40 al legii de presă.

Mircea Vasiliu Stănescu interpret stabil acreditat: Domnule președinte! În sensul § lui 41 fiind vorba numai de interpreți ocazionali, eu, care de 12 ani sunt interpret român jurat, me rog a fi dispensat dela facerea jurământului, căci eu am făcut odată jurământul și aici încă me provocă la cel deja făcut.

Președ.: §. 40 ordonează expres, că în toate cazurile concrete trebuie să se facă jurământul, dela aceasta nu me abat nici în decursul acestei pertractări, poftim a face jurământul.

Interpretul M. V. Stănescu face jurământul.

Președ.: Se va ceti acuză: fac atent pe acuzatoriu și îi invoc în memorie datorițele sale, de a procede cuviincios la exercitarea drepturilor sale.

Dr. Simon începe cu cetirea acuzei: Încit tribunal! (E intrerupt).

Președ. Acusatul Traian Doda nefiind de față, nu-i pot cere naționala, poftesce acuzatoriul să se cetească ea din scrierile procesuale?

Procurorul: Me rog a se ceti faziunea acusatului la sulevarea probațiilor.

Dr. Simon: (Cetește acuză.) În denunțarea mea dela 8 Februarie Nr. 799 am ridicat acuză contra imprimatului dela 14 Octombrie 1887, iscalit

de general Traian Doda și apărut în tipografia „Posaune“ din Timișoara.

... În acest imprimat, anume adresat către alegătorii cercului electoral din Caransebeș și distribuit în Caransebeș și giur printre alegători, Traian Doda dăce, că: „poporul românesc în urma intrigilor și a forții s'a exclus din toate pozițiile singuraticie ale luptei constituționale;

„că ne preparăm la o bătălie (generalul a ținut luptă. Rap.) mare și obositoare“;

„astăzi nu mai e vorba de un loc și vot în parlamentul maghiar, nu e mai mult vorba de bagatele concesiuni politice ori de limbă națională, ci, „e pusă în cumpănă onoarea națională a poporului românesc.“

În espunerile citate ale acestui imprimat face atari imputări poporului maghiar, a unei părți din națiunea politică maghiară, ca și când aceea prin intrigile uneltirilor și a forții ar vătămă naționalitatea română în drepturile sale constituționale, și vice-versa, o stimulează pe aceasta a trece pe un atare teren de activitate, care cade afară de cadrul luptei constituționale, și din aceste considerațiuni e deplin potrivit pentru agitarea elementelor românesce mai ușor amăgibile la ură contra naționalității maghiare; — și astfel — răspândirea acestui imprimat formează delictul de agitare determinat în alineatul al II-lea din § 172 al codicelui penal.

Și deoare ce în decursul investigării Traian Doda a recunoscut, că el este autor al acestui imprimat și el l'a și publicat, cu accluderea actelor de instrucțiune sub / pe baza citatului articlu de lege, ridică acuză:

Contra lui Traian Doda, general c. r. în pensiu și locutoriu în Caransebeș, pentru delictul agitării contra naționalității, comis prin imprimatul făcut și răspândit de dânsul sub data de 14 Octombrie 1887, și respectuos rog pe inclitul președinte al judecătoriei de presă să defigă termen pentru cercetarea și judecarea cauzei prezente, să citeze la aceea și pe acuzat și să comunice și cu mine dispozițiile făcute în privința aceasta. Arad, Martiu, 1888. George Parecz, procuror reg.

Președintele: Notariul va ceti traducerea autentică a imprimatului.

Dr. Simon cetește traducerea autentică de M. V. Stănescu.

Președintele: Are acuzatoriul vre o observare?

Acuzatoriul: Încit tribunal! Aș fi de părere să se cetească faziunea acusatului, făcută în decursul investigării înainte judelei de instrucțiune.

Dr. Simon cetește faziunea lui Traian Doda: Protocol de investigare, luat în 18 Februarie, 1888 la tribunalul reg. din Caransebeș, ca judecatorie de instrucțiune la recercarea tribunalului din Arad, ca judecatorie de presă ddto 8 Februarie 1888, cu ocaziunea ascultării lui Traian Doda. Prezenți: Carol Szabó, jude regesc și Szvoboda, purtătoriu de peană.

Înainte de efectuarea cercetării, acusatul se roagă, ca protocolul să se facă în limba germană ori română; și când la aceasta judele de instrucțiune a declarat, că protocolul oficios trebuie să fie luat în limba oficioasă a statului, acusatul a declarat, că nu poftesce aplicarea interpretului acreditat, ci se încredințează în cunoștințele limbistice române și germane ale judelei de instrucțiune.

Numele și conumele: Traian Doda.

Locul nașterii: Prilipeț.

Poziția și ocupația: general ces. reg. în pen. Eteate: 66 de ani.

Întrebări speciale: „D-ta ești autorul și publicatoriu inseratului tipărit, prezentat aici d-tale în limba română și comunicat cu d-ta în limba maghiară?“

— „Da, eu sunt autorul și publicatoriu acestui inserat.“

„Pentru inseratul din întrebarea primă s'a făcut denunțare în contra d-tale, ce poftesci a preda relativ la acesta?“

După interpretarea germană a espresiunilor, ce fac obiectul denunțării, acusatul predă:

— „În inseratul edat de mine nu se cuprinde agitare nici în contra maghiarilor, nici în contra altei naționalități, precum nu se cuprinde agitare nici în contra autorității publice, nici provocare la nesupunerea legilor, și nu se cuprinde acolo nici agitare în contra cutărei confesiuni ori clase; precum nici nu am intenționat aceasta, căci am fost de convingerea, că împlinesc o datorință reală față cu tronul, patria și față cu națiunea română. Sub „critice“ și „lupte“ nu am înțeles altce-va, decât agitațiile și luptele electorale decurse în mai multe cercuri electorale, la care au să fie espuși și alegătorii mei, dacă mi se nimicesce mandatul și se va ordona alegere nouă în cercul electoral al Caransebeșului, și cu aceasta sunt în legătură și acele espresiuni, pe care le-am numit intrigi artificiale, sub care am înțeles apucăturile electorale; altcum acestea sunt lucruri notorice, le cunoaștem dela alegerile din Dunaszerdahely și Kaposvár. Espresiunea, că e pusă în cumpănă onoarea poporului românesc nu are acel sens, pe care îl atribue acuzatoriul public: a fost vorba despre aceea, că după anularea mandatului meu se va ordona alegere nouă,

iar noi românii punem mare pond pe aceea, că cercul electoral Caransebeș, ai cărui locuitori în mare parte sunt români, să fie menținut partidului, care scop îl privește de cestiune de onoare pentru partid; prea firesce dar, că atunci, când a fost vorba nu numai de anularea mandatului meu, ci și de aceea, ca la noua alegere cercul să fie menținut pentru partidul național; am scris, că nu e vorba de un loc și de un vot, ci că e sub întrebare onoarea poporului românesc, pentru-că am privit de important lucru menținerea cercului caransebeșan pentru partidul național.“

„Mai ai ceva de spus?“

— „N'am nimic.“

Cu aceasta protocolul s'a încheiat și subscriș. D. c. s. Carol Szabó m. p., jude reg.; Szvoboda m. p., purtătoriu de peană.

Președ.: „Are acuzatoriul ceva de observat?“ Acuzatoriul: „N'am.“

Discursul de acuză al procurorului Vincentiu Cserna: Onorat juriu! Binevoii a scii, că Traian Doda, general ces. reg. în pensiu, a fost ales de deputat la anul 1887 în cercul Caransebeșului. Nu și-a ocupat locul, ci după deschiderea camerei a declarat în epistola sa adresată către președintele camerei, că nu-și va prezenta mandatul, dar nici de mandat nu ab-ține. A aflat apoi de bine a tipări această epistolă, împreună cu o proclamație și a o distribui între alegătorii din Caransebeș. Această proclamație, precum este accentuat în acuză cetită, acuză cu aceea naționalitatea maghiară, că aceasta a scos pe naționalitatea română din toate pozițiile luptei constituționale, și vice-versa, împotriva acestora sub devisa, că e pusă în cumpănă onoarea națională, stimulează pe români pe un atare teren de activitate, care cade afară de cadrul luptei constituționale. Astfel această proclamație e potrivită întru toate să ațite la ură contra maghiarilor pe partea mai ușor de amăgit dintre români.

Onorați jurați!

Într-o țeară cum e Ungaria, care servește de patrie la atâtea feluri de naționalități, înțelegerea frățească și pacinică dintre naționalități este condiția indispensabilă a existenței statului; pentru aceasta s'a ingrit legislațiunea de aceea, ca să nu fie permis a agita nepedepsit o naționalitate contra celeialalte, și în alineatul al doilea din § 172 al codicelui penal a croit pedeapsa asupra acelora, care provoacă la ură o naționalitate contra celeialalte.

E întrebarea, onorați jurați, că în pasagele incriminate din această proclamațiune cuprinde-se agitație ori ba?

Dați-mi voe să vă înșir și desvolt cauzele, pentru care în părțile incriminate ale proclamației intr'adever se cuprinde agitație, și astfel Traian Doda, care în decursul investigației a recunoscut, că dânsul a publicat aceea proclamație, este vinovat în delictul agitației de naționalitate: Trăim într-un stat constituțional, și buna înțelegere dintre naționalități, precum și egalitatea juridică, e unul dintre punctele cardinale ale constituției noastre. Statul impune egale datorițe tuturor cetățenilor, dar, vice-versa le garantează dreptul să eserceze drepturi autonome și condece cetățenilor înriurire imediată și mediată prin reprezentanți în afacerile municipale și ale statului. Acest drept îi compete fiesce-cărui cetățean din statul maghiar: maghiarului, germanului, croatului, slovacului, sârbului și românului deopotrivă.

Dacă dară statul ar impune unuia numai sarcini, fără de a-i da înriurire în esericierea drepturilor constituționale, aceasta ar fi nedreptate, dară fiind prin lege permisă esericierea drepturilor, ar fi despoiare de drept, ce ar provoca amăriciune și ură în viața publică și privată, ceea-ce nu e cu cale.

Dacă Traian Doda nu ar fi ținut nimic mai mult decât aceea, că poporul e scos din toate pozițiile luptei constituționale prin uneltiri și intrigi, este destul în sine pentru pedepsirea sa în sensul §-lui 172 din codicele penal. Dară Traian Doda nu s'a oprit aici, ci dânsul sub devisa, că e pusă în cumpănă onoarea națională a poporului românesc, provoacă pe români la o luptă mare și anevoioasă. — E drept, că dânsul s'a încercat a o netezi aceasta și a o prezenta în coloarea nevinovăției, dară dânsul singur o spune, că nu e vorba de un loc, nu de concesiuni bagatele politice și de limbă, căci dacă ar fi voit să câștige numai alegerea, a fost în posesiunea cercului electoral și bine a știut, că precum de fel n'a esistat contra sa agitație, astfel nu va fi nici de aici înainte, și singur dăce, că naționalitatea română e scoasă din toate pozițiile, totuși o provoacă la luptă, dară această luptă se poate continua numai afară de cadrul luptei constituționale. — Însă, d-lor, acest stat, care a enunțat în legea de naționalitate, că fie care cetățean al națiunei maghiare este egal îndreptățit, fie acelea de ori-ce naționalitate, care stat a civilizat (polgárosította) chiar acele grăunțe, care au ales pe Traian Doda de 6 ori de deputat, și pe locuitori nu numai, că nu i-a despoiat de drepturile lor, ci de bună voe i-a înzestrat cu esericierea drepturilor constituțio-

nale, scopul aceluia stat nu este să escludă pe vre-un cetățean dela exercitarea drepturilor constituționale.

Prea bine scim, care este scopul lui Traian Doda și al semenilor sei, dânsii tănuesc, dar scie toată lumea, că scopul lor e realizarea unei Daco-Români, aceea Daco-Romanie, care să cuprindă în sine Bucovina, Ardealul și Ungaria până la Tisa, care utopie nu se poate realiza fără pervertirea coroanei Sfântului Stefan și a ordinii de stat.

D-voastre, d-lor jurați, ați vădut aceea schintee mică, ce e în proclamație, dar nu e permis să o micșorăm, căci atmosfera în care apare este plină de atare spuză, ce explodează ușor și e periculoasă.

Dela d-voastre, onorați jurați, aștept să suprimați acea schintee, și când vă rog să osândiți pe acusat, o fac din convingerea, că prin verdictul de osândă vă impliniți nu numai datorința de judecători, ci și de patrioți.

Presidentul: Impregiurarea, că numai acasă există, mă dispensează dela repetiția simplă și de tailată a acusei. Cuprinsul acusei pe scurt e: Că Traian Doda, într-o epistolă adresată către presidentul camerei, a declarat, că nici nu-și depune mandatul, nici nu-și ocupă locul în cameră, și deodată cu comunicarea acestei epistole alegătorilor sei, a publicat și o proclamație, în care între altele dăce, că e în curgere o luptă mare și anevoioasă, că nu mai e vorba de un loc, nu e vorba de concesiune politică, care loc legislativ e numai lucru secundar, ci totul e o cauză națională, onoarea națională a poporului românesc e pusă în cumpănă, și prin această proclamatoriu stimulează pe poporul românesc a pași pe un teren de activitate, care cade afară de cadrul constituției, această proclamație e potrivită de a îndupleca partea mai incultă a românilor la ură contra naționalității maghiare. Dânsul se nisuesce a prezenta întreg lucrul în coloarea nevino-văției, însă tocmai căci însuși dăce, că nu e vorba de un scaun, de un lucru mic, ci de mare lucru e aici vorba, de marea Daco-Romanie, ce e latentă în scopul seu, dară nu e exprimată.

Acesta este scurtul cuprins al acusei.

După aceasta fac următoarele întrebări:

Dr. Simon cetesce interogatoriul.

Sunt jurații convinși în conștiința lor:

1. Că Traian Doda, general ces. reg. în pensiu-ne, e autorul proclamației românesce, apărute în tipografia „Posaune“ din Timișoara cu data de 14 Octomvrie 1887, adresată către alegătorii din cercul Caransebeșului și iscălită de Traian Doda?

2. Cuprinde-se în imprimatul circumscris în punctul I agitație de naționalitate calificată de alineatul al doilea din §. 172 al codicelui penal?

3. Pentru publicarea imprimatului circumscris în punctul prim, vinovat este acusatul de delict de agitare contra naționalității, calificată de alineatul al doilea din §. 172. al codicelui penal?

Presidentul: Are acusatul ceva de observat.

Acusatorul: N'am.

Presidentul: Astfeliu întrebările se subscriu.

Presidentul: Cer linișce! Când predau aceste întrebări împreună cu actele procesuale, domnilor jurați, vă fac atenți, că legea pentru aceea va încredințat enunțarea sentenței de vinovăție ori nevinovăție, căci conștiința vină a omului cu mai mare siguritate judecă decât litera moartă. Legea nu ve cere cont de cea-ce simțiți, nu vă indică reguli, după care să cântăriți probațiunile, nu vă demândă se recunoașteți toate faptele de adevărate, ci pretinde numai ca în internul d-voastre să ve întrebați conștiința, cum se cântăriți cele petrecute după facultatea judecății d-voastre, să răspundeți cu curagiu bărbătesc la întrebările puse pentru vinovăție ori nevinovăție, după cum veți fi aflat de vinovat ori nevinovat pe acusat.

Jurații se retrag.

Presidentul: Custodi, pășiți înainte ușile să se incuie. Ridic ședința.

Jurații se reîntorc și Dr. Stefan Priegl publică verdictul curții cu jurați.

Pe onoarea și conștiința mea înaintea lui D deș și a oamenilor verdictul juriului e următoriu:

La întrebarea primă: 12 da.

„ „ a doua: 12 da.

„ „ a treia: 12 da.

Un slab „eljen!“

Presidentul: Se vor mai ceti întrebările.

Dr. Simon: Le cetesce.

Presidentul: Poftesc pe acusat să se pronunțe asupra aplicării legii.

Acusatorul: Fiind vorba de judecarea acuatului, imi iau voe a me pronunța și asupra impregiurării ușurătoare și agravatoare. Impregiurarea ușurătoare de fel nu există. Impregiurări agravatoare: că acusatul în virtutea culturii sale a prevădut vătămarea legii comisă de dânsul; în vîrtutea poziției sale sociale și a influinței, ce o are în Caransebeș, ca și de șese-ori ales deputat al locuitorilor, cuvântul seu și cuvintele lui sunt de o însemnătate extraordinară; în sfârșit impregiurare agravatoare e, că chiar față cu acel stat a comis vătămarea, dela care și acum trage pensiu-ne.

Bine-voiți a lua în considerare dispozițiunile § lui 90 la măsurarea pedepsei.

Tribunalul se retrage pentru aducerea sentenței.

În scurt timp se reîntorce.

Presidentul ordonează a se ceti §-fi 171, 172 și 91 din codicele penal.

Dr. Simon cetesce § fii respectivi.

Presidentul publică următoarea sentență: Tribunalul reg. din Arad în calitate de judecătorie de presă a judecat în numele Maiestății Sale regelui:

Traian Doda, general ces. reg. în pensiu-ne, născut în Prilipeț, de 66 ani se declară de vinovat pentru delictul agitării contra naționalității, circumscris în alineatul al doilea din §. 172 al codicelui penal, și pentru aceasta se condamnă în sensul §-lui 172 cu aplicarea § lui 90 la doi ani închisoare și la o amedă pecuniară de 1000 fl. pentru scopurile amintite în §. 1 al art. de lege 8 din 1857, în cas de insolvență se judecă la prolongirea robiei cu 3 luni; mai departe datoriu este în termen de 15 zile a solvi 62 fl. 20 cr. spese judecătorești și 4 fl. 40 cr. interpretului, sub greutatea execuției.

Sgomot mare, din care cauză nu s'a mai audit subșternerea procurorului.

Proces verbal

luat în ședința II a a adunării generale a XXVII a Asociațiunii transilvane pentru literatură română și cultura poporului român, ținută în Abrud la 6 August n 1888.

(Urmare din Nr. 91 și încheere.)

Nr. 20. Urmând la ordine raportul comisiunilor esmise în ședința I-a, raportorul comisiunii pentru examinarea raportului general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1887 și pentru examinarea propunerilor intrate, dl V. Po doabă cu privire la numitul raport propune:

— Și adunarea ia raportul comitetului în genere spre știință și ca basă pentru desbatere specială.

Nr. 21. Aceeași comisiune, cu privire la lovitura îndoită, ce a suferit Asociațiunea, prin pierderea neuitărilor sei conducători; a președintelui seu Timot. Cipariu și a vice președintelui Iacob Bologa, propune

— Și adunarea decide: Să dea espresiu-ne simțemintelor sale de adâncă durere și de recunoștință prin eternisarea memoriei lor în procesul verbal al acestei adunări generale, ceea-ce membrii prezenți și exprim prin ridicarea dela locurile lor, întonând, „vecinica lor pomenire.“

Nr. 22. În legătură cu punctul precedent aceeași comisiune, considerând, că Asociațiunea astăzi chiar prin conlucrarea neobosită a neuitărilor sei conducători de până acum este în pozițiune de a eternisa memoriile lor și în mod vizibil propune

— Și adunarea decide:

a) comitetul Asociațiunii primesce însărcinarea de a se îngriji de procurarea portretelor conducătorilor sei de până acum: Andreiu Br. de Șaguna, Ladislau dr. Pop, Timoteiu Cipariu și Iacob Bologa și încă amesurat demnității acestei idei și pe acelea să le așede în sala festivă a scoalei Asociațiunii;

b) tot în sarcina comitetului se pune îngrijirea compunerii biografiilor decedaților conducători.

c) despre această rezoluțiune a adunării generale să se trimită estrase autentice preaveneratelor consistoare metropolitane din Sibiu și Blăș și ilu strelor familii ale br. Pop și Iacob Bologa.

Nr. 23. Ce se atinge de activitatea comitetului, aceeași comisiune propune:

— Și adunarea generală își exprimă votul seu de recunoștință față de aceea impregiurare, că deși a rămas comitetul orfan, perdându-și pe capii sei, totuși lucrările sale și le a continuat cu zel laudabil, precum se vede din punctul I. al raportului seu; ba domnul Dr. I. Crișian a adus și jertfa materială în favorul Asociațiunii, renunțând la remunerațiunea sa de bibliotecariu.

Nr. 24. În cauza scoalei centrale din Gherla, ce se amintesce în partea I-a a raportului, la propunerea aceleiași comisiuni se decide:

— Comitetul se însărcinează a continua recercările sale pentru a satisfice mandatului primit în adunările de mai înainte.

Nr. 25. Referitoriu la cele cuprinse în punctul II din raportul general al comitetului cu respect la scoala Asociațiunii, aceeași comisiune propune

— Și adunarea generală decide: să se ia spre știință, exprimându-și adunarea părerea de rău, că organele didactice, care își au dat demisiunea în decursul anului de învățământ, n'au stat la postul lor și nu a așteptat votul adunării generale.

Nr. 26. Referitoriu la punctul III din raportul comitetului, încât la acela s'a alăturat și consemnarea membrilor vii și a membrilor decedați, la propunerea aceleiași comisiuni

— Adunarea generală ia spre știință lista membrilor vii, ear pentru pierderea membrilor prin moarte, adunarea dă espresiu-ne condolenței sale prin sculare, întonând: „vecinica lor amintire.“

Nr. 27. În punctul IV din raport se cuprinde descrierea stărei bibliotecii Asociațiunii: Comisiunea examinând și acest punct, propune

— Și adunarea generală ia act de pre starea bibliotecii, precum aceea se arată la numitul punct.

Nr. 28. Punctul V al raportului comitetului referitoriu la organul Asociațiunii „Transilvania“ la propunerea aceleiași comisiuni

— Servesce spre știință.

Nr. 29. Ce privesce activitatea despărțemintelor Asociațiunii, descrisă în punctul VI al raportului comitetului comisiunea propune

— Și adunarea generală decide: Se iau spre știință pașii, ce i-au făcut comitetul pentru o mai corespunzătoare arondare a despărțemintelor, din ce se spera o activitatea cu rezultate mai favorabile pentru Asociațiune.

Nr. 30. În necs cu punctul VII din raport, aceasta comisiune propune

— Și adunarea generală luând act despre tinerii stipendiați și ajutoarați din partea Asociațiunii, dă comitetului absolutoriu pentru activitatea lui din anul 1887.

Nr. 31. Ce atinge propunerile d-lui membru Vasilie Bașiota în cauza lăsamântului după fericitul Ioan Pop Botta și a întrebunțării lăsamântului după fericitul Avram Iancu, la propunerea aceleiași comisiuni

— Adunarea generală decide, că ambele acestei cestiu-ne să se lase în aprețierea comitetului.

Nr. 32. Ce privesce propunerea archidiaconului Gavrilă Pop, în cauza creării a două stipendii pentru tinerii din munții apuseni, care ar voi să învețe industria de sculptura în lemn la vre-un institut din patrie, comisiunea propune:

— Și adunarea generală decide: propunerea archidiaconului Gavrilă Pop se primesce în principiu și se pune în sarcina comitetului, ca în cadrul budgetului să se îngrijească despre realizarea ei.

Nr. 33. Incât pentru determinarea locului și a timpului pentru întrunirea adunării generale viitoare a Asociațiunii comisiunea propune

— Și adunarea generală luând în considerare invitarea făcută din partea despărțământului și a inteligenței din Făgăraș, decide a se ține adunarea generală viitoare în acest oraș, rămânând ca termenul mai deapropo să se ficeze de comitetul Asociațiunii în conștelegere cu românii făgărașeni.

Nr. 34. Urmând la ordine raportul comisiunii esmise în ședința I-a pentru examinarea rațiociniului și a proiectului de buget, raportorul comisiunii, dl Alecsie Berinde, cu privire la rațiociniul prezentat de comitet pentru gestiunea în anul 1887 arată, că esaminându-l la aflat într-o parte corect, deci propune și

— Adunarea dă comitetului absolutoriu pentru gestiunea din anul 1887.

Incât pentru îngrijirea fostului cassariu, relative la datoria contractată și ajutorarea deocamdată permanentă pentru scoala de fetițe a Asociațiunii, adunarea, având deplina încredere în înțelepciunea comitetului, aprețiază toate dispozițiunile acestuia, recomandând posibila sporire a fondului de rezervă. Totodată se exprimă comitetului mulțăminta adunării generale pentru lucrările neobosite întru ajungerea rezultatelor salutare de până acum.

Nr. 35. Aceași comisiune, cu privire la proiectul de buget pro 1889 prezentat de comitetul Asociațiunii în legătură cu raportul general propune

— Și adunarea adoapta preliminarul de buget pro 1889 întru toate, conform cu proiectul prezentat.

Nr. 36. În conformitate cu programul ședințelor adunării generale și în legătură cu hotăririle de sub Nr. 10 și 11 din ședința I a urmând la ordine alegerea președintelui, a vice-președintelui, a bibliotecariului, a cassariului și a unui membru în comitet

— Ședința se suspinde pe ¼ de oră cu scop de a se face consultare asupra persoanelor ce sunt a se alege.

Nr. 37. Aceași comisiune, în ceea-ce privesce cererea comitetului „reuniunii femeilor române din Abrud și giur“ amintită la Nr. 17 al acestui proces verbal propune

— Și adunarea decide: că această cerere să se lase la aprețierea comitetului.

Nr. 38. Redeschidându-se ședința

— Adunarea alege prin aclamațiune cu o generală insufletire de președinte pe dl George Barițiu, ear de vice președinte se alege dl Nicolau Popea archimandrit și vicariu arhiepiscopesc, de cassariu se proclamă dl Gerasim Candrea, asesor consistorial, de bibliotecariu dl Dr. Petru Span, și de membru în comitet dl Ioan Hannia, director seminarial.

Cu aceasta ședința se închee, luându-se dispozițiuni pentru autentificarea procesului verbal.

Sibiu, d. u. s.

Georgie Barițiu,
președinte.

Dr. I. Crișianu,
secretariu.

S'au cetit și verificat.

Sibiu, la 17 August, 1888.

Ioan Popescu. Partenie Cosma. Dr. Ilarion Pușcariu.
Elia Măcellariu. Nicanor Frateșiu.

Varietăți.

* (Principele de Vales.) Principele moștenitoriu al Angliei e primit prin Ungaria cu mare însuflețire în Ardeal va veni principele cu ocaziunea vânătoarei dela Ghurghiu, al cărui arangiament s'a încredințat baronului Coloman Kemény. Dela Ghurghiu va pleca în România, ca oaspe al părechei regale de acolo.

* (Înmormântarea Doamnei Eufimie de Horváth.) În Nr. precedent publicând anunțul funebral despre regretabila reposare a mult stimatei doamne E. Horváth, precum și o scurtă apretiare a vieții sale esemplare, ne împlinim deci numai o datorință, dacă pe scurt revenim și asupra înmormântării sale.

Sâmbătă la 4 oare p. m. un public numeros și distins, mai ales dame, fără deosebire de naționalitate și confesiune, a venit spre a-i da onorul din urmă. Înainte de începerea prohodului mic Escel. Sa I. P. S. domn arhiepiscop și metropolit al nostru a binevoit a merge în casa părintească a răposatei, unde era ridicat catafalcul — încungiurat de numeroase și frumoase cununi, — pentru a da binecuvântările Sale arhieresci răposatei și a asistat până la finea serviciului funebral, dovadă eclatantă despre apretierea virtuților creștinesci ale defunctei din partea capului bisericii noastre.

Punându-se în mișcare conductul spre cimitieru resp. biserica din suburbiul dela poarta Turnului, aci s'a săvârșit prohodul mare prin P. O. DD. Zaharia Boiu, asesor cons., Ioan Ghibu, prof. sem., George Bobes, paroch și proto-diaconul Dr. Ioan Crișian prof. sem. După încheierea prohodului dl Z. Boiu cu cunoscuta-i oratorie ilustrând pierderea ce a îndurat familia, rudeniile, amicii și toți cunoscuții, a stors multe lacrimi din ochii celor prezenți.

Astfelu s'a petrecut spre eternă odihnă rămășițele ei pământesci în modul cel mai demn, precum i-a fost și întreaga sa viață.

* Invitare la „balul“ ce se va arangia cu ocaziunea onomasticeii Maiestății Sale împăratului-rege Francisc Iosif I, a iubileului de 25 ani a „Gimnasiului superior gr. cat. românesc din Năsăud“, precum și a înălțării noului edificiu gimnasial, — la 4 Octobrie st. n. 1888, în noul edificiu gimnasial din Năsăud. Venitul este destinat pentru fondul școlarilor morboși. Inceputul la 8 oare seara. Prețul de intrare de persoană 2 fl. Prețul de persoană în familie 1 fl. 50 cr. Biletele de intrare se vor vinde la librăria „Concordia“ și seara la cassă. Pentru comitetul arangiatoriu Dr. A. P. Alexi.

* (Bilanțul Sibiului.) După cum arată datele din sedința reprezentanții comunale preliminariu venitelor prezintă suma 197.408 fl. 28 cr., ear 182.182 fl. 70 cr. spese.

* (Anunțiu.) Direcțiunea postală telegrafică din loc anunță, că la 26 a. l. c. n. în localul direcțiunii se va ține licitație pentru vinderea unei haine de mătase și alta de carton. Licitația se va începe la 10 oare a. m.

* (Călătorie științifică.) Academia imperială de științe a încredințat pe profesorul Dr. Fr. Exner cu o misiune științifică la Ceylon. Studiile se vor referi la electritatea atmosferei Durată e din Novembre a. c. până la finea lui Martiu a. v.

* (Intreprinderi.) Vice-comitele comitatului Sibiu face cunoscut, ca pentru ridicarea de stâlpi pe drumul comitatului Sibiu, Cislădie, Tălmăciu între Klm. 4—5, 6—7, 11—12, 13—14 și 15—16, precum și pentru construirea unui canal între Klm. 21—22 pe același drum se va ține pertractarea ofertelor scrip-turistice în 5 Octobrie la 10 oare a. m. în sala cea mică a comitatului. Informațiuni mai detaiate se pot primi în oarele obicinuie în localitatea oficiului comitatens.

* (Iscusința poliției franceze.) Nu areori se scrie, cu câtă iscusință scie poliția franceză pune mâna pe oamenii bănuitori, chiar și când ei apar ce-i mai onorabili. În zilele trecute a prins în laț earăși o pasere. Un spion prusian se dusesse în Paris, unde se dase de profesor pentru limbi străine, afacerea îi mergea de tot bine. Nebănuit, el și scia face trebșoarele neconturbat. Când îi era lumea mai dragă, se pomeni, că e în cursă; voi să plece din Paris, pentru Lyon, unde să se angagiază tot ca profesor pentru limbi străine, și poliția îl lăsa; dar trenul îl duse lungă un oraș din apropiere, unde poliția îi desfăcu mai înainte de sosirea lui bagagiul, în care află multe epistole compromițătoare și desemnurile mai multor porturi franceze. Când sosi spionul, îl puseră numai decât la răcoare.

* (Hoții din Bulgaria.) Banda de hoți, care a ținut în atâta frică și groază poporațiunea Bulgariei e aproape nimicită. În zilele trecute au fost prinși mai mulți hoți în Sârbia și predați au-

torităților bulgare, acum se semnaleză din Sofia, că în Bulgaria s'a mai pus mâna în a pe vr'o căți-va

* (Cât timp durează un vis.) După multe și îndelungate observațiuni s'a putut în cele din urmă constata, că durata visurilor în realitate este numai de câte o secundă, cel mult și arare-ori, durează ele câte o minută.

Cu toate acestea noi credem, că visăm oare întregi. Ne înșelăm însă amarnic. Cele duse se confirmă prin însăși observațiunile Dr. F. Scholtz, carele împărtășește următoarele: După o muncă oboșitoare atât spirituală cât și corporală de o zi, după ce mi-am tras ceasul și m'am pus în pat, adormi îndată. Cum închisei ochii însă me aflai pe catarul unei năi pe mare. Auțiam valurile mării văjând și nori de lumină me împregiurară. Eram tânăr și mi plăcea priveleșcea. Cât timp am stat astfel, nu țin minte, dar pare că eram în infinit. Într'aceea însă se schimbă scena. Eram pe uscat și răposaii mei părinți veniră să me salute, me conduseră la biserică, unde auțiam organele. Me bucuram, și me mirai cum de ved acolo soția și copiii mei. Preotul se suie pe amvon și predică, nu înțelegeam însă nimic, căci sunetul organelor îmi copleșea vocea. Apucaî pe copilul meu de mână și me suie în turnul bisericeii, dar ear se schimbă scena. În loc de a fi lângă copilul meu, me aflam lângă un ofițer vechiu, prețin răposat. Ca medic militar me aflam la manevră și me mirai, că maiorul nostru întinerise foarte tare, când d'odată me spăria o bombă, ce se sparse în apropierea noastră. Spăriat sări în picioare și me convise, că buibuitura a fost a unei uși laterale. O vecinicie am petrecut în vis, dar când me uitai la orologiu, mirarea mi fu, că nu trecură mai mult de cât o minută Napoleon I-iu într'un vis de câte-va secunde făcuse toate planurile pentru un crâncen războiu, ear o damă, ce era aproape să se înnee, în două minute trăi încă odată în timpul trecut. De aici se conchide, că fenomenele acestea se reproduc cu o iuteală estra-ordinară.

* (O afacere personală.) Cefitorii noștri își vor aduce aminte despre o afacere personală, ce o a avut redactorul foaiei noastre cu actualul redactor al „Tribunei“, dl Septimiu Albin, pe la finea anului trecut. Un incident de administrare greșită — trebuie să șicem — al oficiului postal din Cluș a cauzat inconvenientul, că deși arătarea contra dlui S. Albin a fost adresată — în înțelesul ordinațiunii, ce normează procedura în procese de presă — judelei investigatoriu esmis în afaceri de delict de presă, și a fost espedată de aici la 29 Decembre 1887, aceea n'a fost înmanuată d-lui jude instructor respectiv, ci nu scim unde a fost reținută și numai la 25 Martiu a fost restituită redactorului nostru, fiind numai atâta notat pe covertă: „vissza“. Impregiurarea aceasta a adus cu sine, că tribunalul din Cluș, ca for competent pentru delict de presă, a aflat cu cale a răspunde arătarea făcută contra d-lui S. Albin, motivându-și deciziunea astfelu:

„Fînd deciztoriu pentru începerea, eventual continuarea procedurii încetarea dreptului de acuzare: de aci logic urmează, că întrebarea aceasta trebuie resoltivă anterioare, înainte pertractării la curtea cu jurați;

ordinațiunea amintită, ce regulează procedura, pentru astfelu de casuri nu prevede remediul de drept; și considerând aceea, că acest tribunal nu e competent a aduce decizuri (döntvény), cari să normeze aceasta scădere: pentru decidera acelei întrebări, că arătarea făcută și pusă pe postă la 29 Decembre 1887, și a doaua și ajunsă la locuința judelei investigatoriu, dar neînmanuată prin oficiul de postă, ca o impregiurare neprovădută oare întreprinde prescripțiunea? tribunalul nu e îndreptățit; din care motiv: n'a putut să dispună nici punerea în curgere a procedurii de dovedire.“

Maliția, ce caracterizează pe domni tribunisti, nu i-a lăsat să nu se folosească și de acest incident ca, rătăcînd adevărata stare a lucrului să mai adaugă numărul calumniilor. Atâta deocamdată în aceasta afacere, până când va urma decizul înaltei curii regesci.

Bibliografie

„Călinariu“. A apărut în Brașov, tipografia Alexi „Noul călinariu de casă“ pe anul comun 1889. Anul IX. Prețul 30 cr

„Biserica ortodocșă română“, revistă periodică eclesiastică, Nr. 5 are următorii sumariu: Viața și activitatea răposatului profesor și arhieru Neofet Scriban. — Prodoslovie protosinghelului Naum la una din cărțile sale didactice. — Credința la evrei în nemurirea sufletului. — Scurtă privire asupra evangheliei sf. Marcu. — Biografia vieții și activității literare a protosinghelului Naum. — Tetraevangheliiul diaconului Coresi. — Profetiile Mesianice. — Cronica bisericească. — Ceva foarte recent. — Actiunea la Adormirea Născătoareii de D-șeu — Acte de donațiuni. — Sumarele ședințelor sântului sinod.

„Gazeta Săteanului“, revistă ilustrată Nr. 15 dela 5 Septembrie, 1888, are următorii sumariu: — Kocsis Pál

urmează. — Cronica agricolă. — Insectele, cari atacă rădăcinele Salcâmului. — Cel mai frumos conifer din lume. Flori sălbatice din România (urmare). — Acanthus Mollis, Euphorbia Lathyris, Atropa Beladona, Aster Amellus. — Strechia și Taunele. — Micsandrele și Micsunele. — Prazul — D'ale desceptilor unguri. — Din țeară. — Din localitate. — Buletinul Comercial — Miscellanea. — Mai multe gravuri negre și ilustrate.

Mulțamita publică.

Cu ocaziunea unei s. litii (procesiuni) săvârșite aici în ziua sfintei adormiri a Preacuratei Fecioare, la apelul părintelui N. Maneguț, următorii creștini au binevoit a contribui întru întimpinarea speselor ce s'au făcut cu repararea turnului s-tei bisericii ort. or. cu hramul SS. Archangeli de aici și anunit:

1. Câte 20 fl. au contribuit d-nii: Pavel Bozdog; Elena George Ghișe și George George Ghișe economi. Suma 60 fl.

2. Câte 10 fl. au contribuit d-nii: Nic. Ciugudean, notariu; Dumitru Șufană Țarină; Bucur Marcu și Nicolae Marcu din Galeș. Suma 40 fl.

3. Câte 5 fl. au contribuit următorii d-ni: I. Fântână (Găluțu), I. Prodan (Nițu), Nic. Pața Dtru Șufană (Nistor), George Const. Ghișe, Dum. Radu, Dum. Muntean, Dum. Toma, Const. Băja, Con. Șerb (Șerban), Dumitru Rodean, Ioan Prodan. Suma 60 fl.

4. Sub 5 fl. au contribuit următorii creștini; Dum. Fântâna (Stanciu) 4 fl., Aron Șerb 1 fl., Alecs. Dobrotă 1 fl., N. Șufană (Apostol) 10 cr., Dum. Șufană (mășariu) 2 fl., Dum. Toma 1 fl., I. Iancu 1 fl., I. Dobrotă 2 fl., Dumitru Suci 3 fl., N. Ioan Mihuț 2 fl., Ilie Nicoară Stoian 2 fl., I. Vulcan 1 fl., Ilie Muntean 2 fl., Const. Marcu 1 fl., C. Muntean 1 fl., Culița Radu 1 fl., I. Vonica 1 fl., Nic. Vonica 1 fl., Ioan Maniț 1 fl., Ioan Radu 1 fl., I. Lespuch 1 fl., Oașu Ghisorea din Seliște 1 fl. 60 cr., Ilie Prodan 2 fl., C. Branga 2 fl., N. Vonica 20 cr., I. Șerb 1 fl., Dumitru Dobrotă 1 fl., N. Simion 1 fl., N. Băja 1 fl., Const. Oprean 1 fl., Simion Dobrotă 50 cr., Ioan Dobrotă 10 cr., N. Rodean 1 fl., Nic. Băja 1 fl., Petru Covaciu 10 cr., N. Vulcan 20 cr., Toader Măniț 40 cr., D. Marcu 50 cr., N. Dobrotă 50 cr., A. Muntean 1 fl., N. Muntean 1 fl., D. Ghișe 3 fl., I. Muntean 2 fl., D. Bozdog 1 fl. 30 cr., N. Nicoară 1 fl., Constantin Oprean 40 cr., I. Hândorean 2 fl., I. Bozdog 2 fl., N. Jianu 30 cr., George Vonica 1 fl., I. Măniț 1 fl., Emanuel Șuster 20 cr., Nic. Ghișe 1 fl., G. Ghișe 1 fl., Dumitru Marcu 1 fl., I. Radu 1 fl., N. Dobrotă 1 fl., Il. Fântâna 1 fl., I. Vlad 3 fl., N. Radu 20 cr., I. Stan Muntean 20 cr., N. Nic. Oancea 10 cr., Salomia I. Oprean 1 fl., I. Rodean Cazănariu 1 fl. și Ioan Ban 12 cr.

De toți au contribuit suma de 231 fl. 12 cr.

Tuturor acestora, precum și mai ales R. d. părinte N. Maneguț, pentru valorosul seu apel cărui-a este a se mulțami acest frumos rezultat le aducem și pe aceasta cale profunda sa mulțamită.

Comitetul parochial gr. or.

Poiana, 7 Septembrie, 1888.

N. Ciugudean,
președ.

Ilie Georgescu,
notariu.

Cu ocaziunea petrecerii de vară arangiată aici la 30 Iunie a. c. de către reuniunea pompierilor voluntari din Poiana, s'a încassat în favorul reuniunii următoarele contribuii benevole:

Dela DD. N. Ciugudean, notariu comun 5 fl. N. Maneguț paroch 2 fl., I. Georgescu învățătoriu 1 fl., I. Oprean, Aron Șerb, N. Hândorean, neguțători câte 1 fl., D. Radu econom 1 fl., A. Toma, A. Rodean câte 50 cr., A. Șerb, cleric 40 cr., Nicolau Șerb, comerciant 40 cr., D. Ban, econom 20 cr. De toți 14 fl.

Tuturor acestora reuniunea pompierilor le aduce pe calea aceasta profunda sa mulțamită.

Poiana, 8 Septembrie, 1888.

Ilie Georgescu
comandant.

N. Maneguț
cass. reuniunii.

Loterie.

Sâmbătă în 22 Septembrie, 1888.

Buda: 19 4 69 56 16

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Septembrie 1888.

	Viena	B.-pesta.
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	101.30	100.90
Renta ung. de hârtie	90.95	98.80
Renta de aur austriacă	111.—	110.75.
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.80	98.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	112.50	112.50
Obligațiuni urbariale ung.	105.—	105.—
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.60	9.62
100 marce nemșeci	59.40 ^{1/2}	59.55
London pe (poliță de trei luni)	121.70	121.90

ad Nr. 247.

[1939] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scoalele populare gr. or. române din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Clușului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Butene, cu salariu anual de 100 fl. dela popor, quartir și lemne de foc pentru încălțit.

2. Călata-mare, 200 fl. dela popor și quartir în edificiul scoalei.

3. Călățele, 150 fl. dela popor, quartir liber în edificiul scoalei și lemne trebuincioase pentru încălțit.

4. Finciu, 100 fl. dela popor, quartir în scoală și lemne de foc.

5. Măguri, 100 fl. dela popor, quartir și lemne de foc.

6. Panic, cu 150 fl. dela popor, quartir în edificiul scoalei și lemne de foc.

7. Sebeșul-mare, cu salariu de 250 fl. dela popor, quartir în edificiul scoalei cu grădină de legumi, 4 orgii de lemne pe sama scolii și a învățătorului.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, au a-și așterne suplicile lor de concurs instruite conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, până la termenul sus indicat.

Cluș, 1 Septembrie, 1888.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilii Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 41. Pres.

[1940] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătorescă la scoala comunală de fete din Hațeg, se escrie concurs cu termen până la 10 Octombrie 1888.

Emolumentele sunt:

a) salariul anual 400 fl. eventual dela 1 Ianuarie 1889 300 fl.

b) quartir liber, 4 orgii lemne. Concurențele au a documenta că obțin diploma de calificare, și că știu perfect limba română și maghiară. Eforia scolară comunală.

Hațeg, la 19 Septembrie, 1888.

Bêrsan,
președinte scol.

Nr. 633

[1928] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scoalele gr. or. române mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișoarei se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

1. Bundorf, cu salariu anual de 108 fl. în bani, în naturale 15 fl., quartir și lemnele necesare de foc.

2. Feleag, cu salariu anual de 150 fl. și lemnele de foc.

3. Șarpatac, cu salariu anual de 80 fl. quartir și lemnele necesare de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a-și așterne suplicile instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu până la termenul susindicat.

Sighișoara, 25 August, 1888.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Demetriu Moldovan,
administrator protopresbiteral.

Nr. 290.

[1932] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scoalele populare gr. or. din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Hațegului se escrie concurs cu termen de 25 de zile dela prima publicare.

1. Nădăștia-superioară, cu salariu anual 210 fl., quartir și lemne de foc.

2. Zlasti, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemne.

3. Grid, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne concur-

sele instruite conform legilor din vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat.

Hațeg, la 18 August, 1888.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Rațiu,
protopresbiter.

Nr. 287.

[1934] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea stațiunilor în vătătoresci la scoalele confesionale gr. or. din:

a) Vingard, cu salariu anual de 250 fl., cortel în edificiul scoalei și lemne pentru încălțit.

b) Daia, cu salariu anual de 200 fl. cortel în edificiul scoalei și un stângin de lemne de foc: și

c) Berghin cu salariu de 200 fl., cortel în localul scoalei și lemne pentru încălțit, se escrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare.

Doritorii de a ocupa numitele stațiuni au a-și subșterne cererile în termenul statorit aci oficiului protopresbiteral concernent instruite în mod legal.

Sebeșiu, în 26 August, 1888.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sebeșului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 622.

[1935] 2-3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresci din parohiile Ocna-superioară și Ocna-inferioară.

Aceste stațiuni sunt împreunate cu următoarele

Emolumente:

1. Ocna-superioară 200 fl. în bani, quartir natural în edificiul scoalei cu două odăi și lemne de foc.

2. Ocna-inferioară 200 fl. în bani.

Reflectanții, dela cari se cere ca să fie bineversați în cântările și în ritualele bisericesti, cererile concursuale, instruite cu documentele rețerate, să le adreseze la subscrisul în termen de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs,

Sibiu, 26 August, 1888.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

I. Hannia,
adm. prot.

Nr. 152.

[1936] 2-3

CONCURS.

Pentru stațiunile vacante învățătoresci din comunele mai jos scrise gr. or. se escrie concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“

1. Orăștioara de jos, scoala centrală cu salariu anual 300 fl. v. a. quartir și lemne necesare.

2. Vaideiu, cu salariu anual 240 fl. v. a. o grădină scolară, quartir și lemnele de lipsă.

3. Orăștioara de jos cu salariu anual 200 fl. v. a., quartir și lemne trebuincioase de foc.

4. Binținți, cu salariu anual 200 fl. v. a. quartir și lemne necesare.

5. Dâncu-mare, cu salariu anual 200 fl. v. a. quartir și lemnele trebuincioase de foc.

6. Măgura cu filia Ieledinți, salariu anual 200 fl. v. a. quartir și lemne de foc necesare.

7. Petreni cu salariu anual 150 fl. v. a. quartir și lemnele de foc trebuincioase.

Cei ce doresc a ocupa vre unul dintr'aceste posturi învățătoresci au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor din vigoare în termenul suscris la oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei (Szászváros).

Orăștie, 29 August, 1888.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 435.

[1929] 2-3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învățătoresci la scoalele gr. or. române din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Cața, pentru postul de al doilea învățătoriu cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemne de foc. Din salariul amintit 60 fl. se plătesc prin repartițiune dela popor, 140 fl. din izvoare sigure bisericesti și școlare.

2. Merchiașa, cu salariu anual de 160 fl., quartir și lemne de ajuns, precum și împărțirea de beneficiile, ce le oferă comuna politică precum: apă sărată, îngrășarea de rimători la ghinde, etc.

3. Bogata-Olteană, cu salariu de 80 fl. dela popor, quartir și lemne de foc de ajuns.

4. Ticușul-român, cu salariu anual de 200 fl., din cari 100 fl. se solvesc din cassa alodială, iar 100 fl. din repartițiune dela popor.

Doritorii de a ocupa una din aceste stațiuni au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Cohalm, 24 August, 1888.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 296.

[1931] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scoalele populare gr. or. din comunele mai jos enumerate ale protopresbiteratului Abrudului se escrie concurs cu termenul inclusive 17 Septembrie.

1. Bucium-Cerb, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemne.

2. Galați și Presaca, scoală ambulată cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemne.

3. Sohar, cu salariu anual de 150 fl., quartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a-și subșterne petițiunile instruite conform legilor din vigoare, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la termenul mai sus indicat, pe lângă aceea observare, că concurențele dela postul din Bucium-Cerb, trebuie să fie și cântăreț, și va avea a se prezenta în respectiva comună ante de alegere într'o zi de Duminecă sau sârbătoare.

Abrud, în 17 August, 1888.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 356.

[1933] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela scoalele gr. or. rom. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Visca cu Fueș-Băgara-Lungșoara, cu emolumentele următoare:

a) dela comuna Visca 85 fl. în bani, 85 ferdele à 16 cupe 1/2 grâu și 1/2 cucuruz, 3 ferdele fasole, 4 stângini de lemne, quartir în edificiul scoalei și folosirea a 2 grădini.

b) dela Fueș-Băgara 50 fl. în bani și 30 ferdele cucuruz.

c) dela Lungșoara 20 fl. în bani și 20 ferdele de bucate, 1/2 grâu și 1/2 cucuruz.

Toate acestea computate în bani dau un salariu de 300 fl. v. a.

2. Brădățel, cu salariu de 200 fl. v. a. quartir în edificiul scoalei, lemne de foc de ajuns și grădină de legumi.

3. Gialacuta-Căbesci, cu salariu anual de 150 fl., quartir în

edificiul scoalei, lemne de foc și folosirea grădinei.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste stațiuni au a-și așterne suplicile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale concernente,

Ilia, la 25 August, 1888.

Avram P. Păcurariu,
protopresbiter.

Nr. 550.

[1930] 2-3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stațiuni învățătoresci din protopresbiteratul Branului, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare, și adevă:

1. Pentru clasa a III-a poporală superioară din Rêșnov, cu salariu de 350 fl., 200 din alodiu și 150 fl. din fondul bisericeii. Învățătoriu ales va fi îndatorat a ține strană, respective a funga ca cantor Dumineca și sârbătoare, spre care scop concurenții sunt avertizați a se prezenta în vre-o Duminecă înainte de alegere la biserica din Rêșnov spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

2. Pentru clasa a IV-a dela scoala capitală din Bran, cu salariu anual de 300 fl., plătibili în rate lunare anticipative din fondul școlariu, precum și folosirea grădinei școlare, lemne și quartir liber.

3. Pentru scoala din Șimon, cu salariu de 220 fl., și adevă 140 fl. din alodiu, 40 fl. dela copii obligați a frecuenta scoala cotidiană câte 40 cr. de copil, și 40 fl. dela copii dela scoala de repetițiune câte 50 cr. de copil și în fine folosirea grădinei școlare, quartir liber și lemne.

Doritorii de a reflecta la vre-una din aceste stațiuni învățătoresci, vor avea a-și așterne suplicile lor de concurs instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Zărnești, 26 August, 1888.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 284.

[1927] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela scoalele populare gr. or. din comunele mai jos însemnate ale protopresbiteratului Zarandului se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

1. Buceșiu, cu salariu anual de 140 fl. și lemnele trebuincioase de încălțit.

2. Grohot, cu salariu anual de 160 fl. quartir și lemnele trebuincioase pentru încălțit.

3. Juncul de sus și de jos cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemnele trebuincioase pentru încălțit.

4. Rovina, cu salariu anual de 120 fl., quartir și lemnele trebuincioase pentru încălțit.

5. Tomnatecul de jos și de sus, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemnele trebuincioase pentru încălțit.

6. Trestia, cu salariu anual de 80 fl. și lemnele trebuincioase de încălțit.

7. Valeabrad, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemnele trebuincioase pentru încălțit.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite în sensul legilor din vigoare, în termenul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Brad, la 25 August, 1888.

Vasilii Dâmian,
protopresbiter.